

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un um. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Complicitate vinovată.

Ziarul „autorizat” al partidului național românesc se hotărăște în sfârșit să facă după șase zile unele declarații despre cuvântarea de deschidere a P. S. Sale episcopului I. I. Papp de Arad. „Am pus acest termen, zice ziarul, deoarece nu voiam să influențăm eventual în nici o direcție discuțiile sinodului”. Ziarul partidului crede prin urmare că menirea presei naționale este de a nu înriuri discuțiile de asemenea fel, ci de a le privi cu nepăsare, chiar dacă sinodul ar aduce hotărârile cele mai păgubitoare intereselor naționale.

Cât de mult e pătruns ziarul partidului național de acest principiu, s'a dovedit și în reportajul său asupra ședințelor sinodului. Un membru al sinodului, dl Dr. Nicolae Oncu a adresat P. S. Sale episcopului Papp o interpellare cerându-i cont pentru declarațiile sale prea prietenești guvernului unghuresc, și protestând împotriva îndemnuirilor sale pentru o împăcare cu unghurii. Ei bine, ziarul partidului a găsit de cuviință să treacă supt tăcere toată interpellarea asta foarte supărătoare P. S. Sale episcopului. Aceasta pentru că cititorii ziarului „autorizat” să creadă că sinodul întreg a aprobat, prin tăcerea sa, gândurile „moderate” ale P. S. Sale și pentru a produce aparența că dacă aderenții „sinceri” ai partidului național, în frunte cu d. Gol-

diș, au tăcut, nici tribuniștii nu au avut curajul de a apăra interesele naționale românești.

Oare tăcerea asta, a fost ea inspirată tot de dorința de a nu „influența” hotărârile sinodului — sau de dorința de a da publicului românesc o informație tendențioasă despre discuțiile sinodului?

Noi și publicul românesc întreg, avem, deși poate fără autorizația prealabilă a onoratului comitet, alte păreri despre menirea presei naționale. Datoria unui ziar românesc, în rîndul întâi a ziarului partidului însuși, e de a înriuri spiritul public general și hotărârile sinoadelor în deosebi, totdeauna în sensul intereselor naționale românești și de a împiedica orice hotărîri antinaționale.

Tăcerea îndelungată a *Românului* și comentariile sale tardive, făcute cuvântării P. S. Sale, nu se pot explica deci decât prin dorința de a nu slăbi efectul cuvântării moderate a arhierului și de a nu-i produce greutate în sinod sau în afară. Din atitudinea asta a *Românului* și din tăcerea lui față cu interpellarea dlui Oncu răsare însă un fapt de o extremă greutate: *complicitatea vinovată a ziarului partidului național cu P. S. Sa episcopul.*

Complicitatea aceasta se dovedește și mai mult prin comentariile *Românului*, făcute cuvântării episcopului. Ziarul „național” apără pe P. S. Sa și repetă cu mare stăruință că nu este

adevărat că am pierdut în anii din urmă un număr de aproape 500 de școale. Afirmatia asta e o „minciună” a „ziaristiceii preținse naționale” zice P. S. Sa și repetă cu mare bucurie *Românul*, spre a dovedi și mai mult că nu-i nici o deosebire între P. S. Sa, aderentul contelui Tisza și între ziarul comitetului național cari se întâlnesc în dulce armonie împotriva *Tribunii* apărătoare a școalelor românești.

Care este însă adevărul în chestia școalelor? P. S. Sa episcopul și împreună cu el d. Goldiș, afirmă că nu este adevărat că numărul școalelor pierdute în dieceza Aradului se ridică la 500, ci abea la 7—8. Afirmatia asta e o „născocire mincinoasă” a *Tribunii* pentru a putea ataca în baza ei autoritatea comitetului național. Dar cine a spus vre-odată că cele 500 de școale s'ar fi aflat în dieceza Aradului? Noi nu am vorbit de o singură dieceză ci de *toate cele șapte dieceze*. Ținem să declarăm mai întâi că deținem știrile noastre despre cele 500 de școale pierdute *dela o persoană absolut competentă*. Datele sale, sânt scoase din „Darea de seamă” oficială a ministerului de instrucție. Conform acestor rapoarte în anul 1905 am pierdut 121 de școale primare, (Darea de seamă pe 1908, pag. 55) iar în 1909 nu mai puțin de 200 de școale în cap („Darea de seamă” pe 1909, pag. 53). Despre anii următori ne lipsesc datele. După ace-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Cântec.

Tu nu ai mamă pământeană,
Minunea mea cu ochi senini,
Tu te-ai născut în zi cu soare
Din albiu, parfumații crini.

Te-a legănat pe brațe calde
Zefirul veșnic căldător,
Ți-a spus povești amurgul serei
Și noaptea ți-a cântat de dor.

Tu te-ai născut în zi de vară
Din parfumații, albiu crini,
Ți-au dat surîsul zorii zilei
Și te-nvârtară să te 'nchini.

Spre tine s'a întors o lume,
Dar numai eu m'am închinat,
Căci numai mie mi-ai fost dragă, —
Și azi mă tem c'o fi păcat.

I. U. Soricu.

La statuia lui Dumas tatăl

sau

Rostul romanelor populare.

— Foiță originală a »Tribunii« —

De Adrian Corbul.

Nu știi nici eu cum am nimerit alaltăieri în Avenue de Villiers. Ziua era călduță, soarele aurea castanii înverziti, și, ca în orice zi de primăvară, mi-era duhul plecat pe calea amintirilor, până la copilăria îndepărtată.

De aceea poate m'au dus pașii în fața statuei de bronz a lui Dumas tatăl, de aceea poate m'am oprit pe loc ca să privesc cu duioșie la trăsăturile blânde și robuste ale bunului romancier popular.

Statuia e masivă, și înaltă, și plină, așa cum era trupește și sufletește bravul Dumas. În jurul chipului de bronz al scriitorului, alte patru statui. Sunt: viteazul și lealul d'Artagnan, nobilul Athos, robustul Porthos și tainicul Aramis — cei patru mușchetari ale căror fapte și vorbe, al căror zăngănit de săbii ne-au fermețat copilăria. Cât i-am iubit noi toți pe acești prieteni și cum ne mișcă încă amintirea lor. Ea e legată de anii cei mai dulci, cei mai curați, cei mai nepăsători ai vieții noastre.

...Un ștrengar, cu șapca pe ureche, cu șorțul negru dinainte și cu ghiozdanul prins de șold, îmi dovedește, că copiii din ziua de azi, au aceleași preferințe ca cei de vremea mea.

El se oprește în fața statuiei, apoi îi dă ocol, se plantează dinaintea unuia din mușchetari și țipă cu glasul ascuțit, unuia din camarazii sei care se apropie: „Tiens, mon vieux, v'la Parthos; était-il fort celvi-là, hein?” Și în ochii lui străluce entuziasmul cel mai religios pentru puterea herculeană a mușchetarului. Ei se îndepărtează vorbind cu sgomot și evocând pasagii din cel mai frumos roman popular ce s'a scris vre-odată.

Un zâmbet bun și duios mi-a fluturat pe buze în fața acestei naive admirațiuni copilărești. Un zâmbet de invidie, în acelaș timp. Am privit lung pe urma celor doi copii ale căror silințe de școlari se micșorau odată cu perspectiva străzii. Când mi-am întors ochii am întâlnit căutătura fixă și severă a unui domn bătrân cu părul, mustățile și barbisonul albe, bine îmbrăcat și care mi-a făcut impresia de a fi un militar în civil. Streinul m'a privit câteva clipe țintă în ochi, și-a clătinat capul și arătând cu degetul în direcția pe unde se îndreptaseră școlarii: — „li văzuși domnule? Sufletul lor e curat și inima lor capabilă să aprecieze acțiunile frumoase. Și sunt încă susceptibili de ideal. Vitejia și faptele generoase îi mișcă. Sunt sigur că în mintea lor vioae și confuză de copil roește visul vag al eroilor de romane populare. Ei le servesc de pildă. Ca d'Artagnan, și alți eroi de legende ei își jură să ajute pe cel slab și să îngenunche pe cel tare. Mai târziu își vor bate joc de aceste sentimente, vor trata pe bunul Dumas, și pe alți romancieri populari cu dispreț, se vor complăce în alte cărți, admirabile ca artă, dar

leasă indicii pornind, putem însă deduce că numărul școalelor pierdute în 1910 și 1911 se ridică peste 200, deoarece se știe că 1 Septembrie 1910 a fost tocmai termenul cel mai critic al legii Apponyi: aplicarea salariilor urcate pentru învățători. Dieceza Aradului a fost în situația norocoasă de a nu pierde decât 7—8 școale. Archidieceza ortodoxă de Ardeal a pierdut însă singură, conform raportului prezentat sinodului din acest an, prin consistorul din Sibiu, nu mai puțin de 179 de școale primare!

Numărul celor 500 de școale pierdute, deși aproximativ, nu poate fi inexact pentru toate diecezele românești. P. S. Sa episcopul și dl. Goldiș vor să mărginească însă numărul acesta la o singură dieceză, lucru pe care nu l-am afirmat niciodată, numai spre a-l putea prezenta ca o minciună. Vedem deci, cum dl. Goldiș, directorul *Românului*, care-i ziarul comitetului național, în armonie cu P. S. Sa caută să ascundă adevărul.

După concepția Domniilor lor, ziarele cari arată adevărul despre starea noastră tristă și alarmează lumea chemându-o la apărare, sunt ziare „pretinse naționale”, în vreme ce ziarele cari adorm vigilența publicului prin minciuni plăcute, reprezintă adevăratele interese naționale. Se adevărește deci ceea ce am spus de atâteaori: că minciuna e însuș principiul de existență al presei oficioase românești.

Cea mai gravă din declarațiile P. S. Sale a fost însă aceea, în care, vorbind de bunăvoința pe care guvernul i-ar fi arătat-o, adăuga: „dacă ne-am ști folosi de aceste semne ale schimbării spre bine, poate că ni-s'ar ușura în multe privințe greutățile, cu cari avem să ne luptăm”.

pesimiste până la boală și în cari nu va scântea nici un ideal moral. Și e păcat, zău, e păcat!...“ El își scutură din nou capul cărunț și căutătura-i se făcu dojenitoare. Apoi mă întrebă cu bruschetă:

— „Ce crezi dta, domnule, de romanele populare și de autorii lor?”

I-am răspuns, eam încurcat:

— „Doamne! Stimate domnule, i-am admirat mult odinioară și îi iubesc încă pentru amintirile pe cari le rechiamă în noi. Când mă gândesc la ei, nu se poate să nu-mi aduc aminte și de copilărie, al cărei farmec a fost... Străinul mă privi cu o mulțumire blândă:

— „Ești ocupat, domnule? Dacă nu, ți-aș propune o plimbare până la parcul Monceau”. Și la înclinarea mea tăcută, el urmă, pe când pășeam încetșor pe strada plină de soare: „Dta îmi răspunzi așa cum mă așteptam. Constat din cuvintele dtale că admirî arta mare, ceea ce e foarte frumos. Cu toate acestea, sunt sigur, că pentru fantezia romancierilor populari nu ai decât un dispreț zâmbitor. Ei bine, ei merită mai multă considerațiune. Și dacă stai să cumpănești influența lor asupra mulțimei, ea e mult mai curată, cu mult mai binefăcătoare de cât aceea a scriitorilor mari: a unui Flaubert, a unui Zola bunăoară, cu tot geniul superior al acestora pe care sunt departe să-l contestez”.

Am zâmbit cu neîncredere. Streinul urmă:

— „E așa cum îți spun. Dar să ne înțelegem bine, domnule. Nu cunosc admirator mai ferbinte decât mine, față de creațiunile mari, și păstrez un cult religios unor oameni ca

Ziarul comitetului național numește „dodonice” cuvintele aceste, atât de străvezii, al căror înțeles îl poate pătrunde orice inteligență mediocră. E o declarație destul de puțin deghizată pentru o politică de „împăcare”, deci pentru direcția părintelui Mangra. E afirmarea indirectă a punctului de vedere al contelui Tisza care spune că nu partidul național, ci arhierii sînt chemați a reprezenta politica neamului românesc.

Ce spune însă *Românul*? Ziarul comitetului național „regretă” apelul P. S. Sale la împăcare și spune că el „nu-și găsește motivarea în politica generală a guvernului”. Adăugă apoi: „Regretăm apelul acesta, căci am dori să-i știm pe episcopii noștri neamestecați în luptele noastre politice câtă vreme ei sînt de convingerea că situațiunea lor oficială și interesele bisericii nu le permite (!) a se alătura cu bărbăție partidului național român”.

Cum se potrivește însă afirmația asta cu somația pe care ne-a făcut-o „*Românul*” ca să numim pe acela dintre arhierii „care dibuește cărările lui Mangra”? Oare somația asta nu implica afirmația elogioasă pentru arhierii că ei sprijinesc partidul național? Când a spus d. Goldiș adevărul: atunci când a protestat cu indignare împotriva „bănuelii infame” că episcopii dibuesc cărările lui Mangra, sau atunci când a spus că ei după convingerea lor nu se pot alătura la partidul național?

Și dacă declarațiile episcopului de Arad implică această dibuire, atunci pentru ce dl. Goldiș, citind pasajul care se declară pentru împăcare, adăugă textual imediat: „Nu ne este permis a trage la îndoială adevărul cuvintelor unui arhieriu”, încât se pare că le aprobă — deși le dezaproabă?

Balzac și Flaubert, bunăoară. Recunosc că unui om cu o cultură artistică serioasă i-ar veni greu să citească „Contele de Monte-Cristo”, „Jidovul rătăcitor” sau „Rocamboles”, după „Doamna Bovary”, „Moș Goriot”, „Germinal”, sau cărțile lui Anatole France. Dar cugetă-te, că pentru a gusta aceste opere, ai nevoie de un creier rezistent. Ele sînt mari prin adevărurile ce le conțin, prin admirabilul simț al realității cu cari au fost scrise. Dar cum viața e în general tristă, cărțile scriitorilor mari sînt și ele triste. O atmosferă grea și dezolantă se desface din rîndurile lor armonioase. Ele duc la descurajarea morală, care împiedecă acțiunea. De-aceia spun că ai nevoie de o cultură bogată, de un spirit filozofic robust pentru a le gusta. Omul inteligent și cult ajunge să-și spună că viața e ceea ce e, și se resemnează. Ce se întâmplă iarăși când minunata oglindă a măhnitoarei realități este pusă în fața unui om din popor, al cărui creier e puțin pregătit pentru resemnarea filozofică, și care trăește mai mult prin instinct?”

— „Ah! dacă e vorbă de marele public, de mulțimea, sînt de acord că romanele de imaginație le convin mai mult!” — am exclamat eu.

Pășeam tocmai în fața parcului Monceau, pe Boulevard de Courcelles. În calma și frumoasa grădină, printre copacii înverzîți, straturile de flori și de iarbă, și albele statui, se mișca un popor de copii. Parcul Monceau e grădina cea mai simetrică, cea mai burgheză din Paris; și copiii cari o frecventează au și

Trebuie să o spunem că comentariile ziarului „autorizat” va lăsa nedumerită toată lumea românească. Cu toată dezaprobarea — de altfel foarte cruțătoare și domoală — ziarul comitetului are rezervele sale și pune o deosebită stăruință de a apăra pe P. S. Sa de orice acuză sau de orice bănuială de guvernamentalism, adusă de „*Tribuna*”.

Când P. S. Sa a dat contelui Tisza faimosul banchet de „împăcare” ziarul comitetului a atacat ce-i drept pe Tisza; dar nu a avut cuvînt de dezaprobară pentru amfitrionul contelui Tisza și pentru discursul de răspuns adresat oaspeiului său. Acuma ziarul comitetului aduce elogii P. S. Sale pentru că numește „pretinse naționale” ziarele cari se plîng pentru pierderea școalelor și dezaproabă aluziile sale la împăcare — aprobându-le în acelaș timp și vorbind în tonul cel mai rezervat de o intenție egală cu a trădării lui Mangra.

Care-i explicarea acestor fapte de o duplicitate evidentă? Ea nu poate fi decât o complicitate vinovată și ascunsă între P. S. Sa episcopul, amfitrionul lui Tisza și prietenul împăcării deoparte și între secretarul său de consistor d. Vasile Goldiș, directorul „*Românului*”, ziarul care apare în tipografia diecezană, supusă P. S. Sale episcopului. E o cărdășie ascunsă care se lapadă pe față una de alta dar care menține pe sub mână legăturile materiale și morale cele mai strînse. Dacă răposata *Lupta* a pricinuit comitetului național atâtea experiențe umilitoare după presemnele de până acuma, nu este cu neputință ca *Românul* să rezerve nu comitetului ci poporului românesc surprize mult mai dureroase și fatale. Și atunci poate se va înțelege pentru ce a fost nevoie de acuza „trădării”, aruncată — altora.

ei ceva din rezerva, din răceala ei: jocurile lor sînt mai puțin sgomotoase, avîntul lor e mai cuminte, mai potolit decât acela al copiilor din Luxembourg, spre pildă. M'am așezat cu tovarășul meu neașteptat, pe o bancă verde nu departe de bustul lui Guy de Maupassant. Streinul mi-l arată cu un zîmbet cordial:

— „E frumos să discuți literatură sub protecția de piatră a unui astfel de om”. Apoi adăugă, redevenind serios: „Ei bine, da, pentru marele public, scriitorii populari sînt niște binefăcători. Sunt de părere că un om ca Dumas tatăl ar fi meritat Pantheonul pentru serviciile aduse ca cetățean. Căci, te-ai gândit dta, la cât bine au făcut și fac încă romane ca *Cei trei mușchetari*, *Dama din Montsoreau*, etc.? Pe câți oameni din popor îi farmecă seara, pe la casele lor, împiedecându-i să frecventeze cărciumele și tavernele de joc? Cătoro le-a insuflat sentimente admirabile, delicioasa prietenie a celor patru mușchetari? Și cătoro iar le-a inspirat virtuți frumoase prin obicinuitul procedeu al acestui fel de romane, în cari binele triumfă asupra răului? Eu, domnule, o spun fără rușine: de câte ori îl recitesc pe bunul Dumas, pe generalul Eugène Sue, simt credințele copilărești reinviindu-mi în suflet, și îmi par mai bun. Asta, fiindcă acești scriitori au grijă să ne vorbească de un Dumnezeu mare și drept, de o justiție iminentă, care e susceptibilă să întorcă multe minți dela drumul rău, de răsplata finală a virtuții și de pedepsirea viciului. Unde mai pui, că fantezia lor e de cele mai multe ori delicioasă, și cum ea se exersează adeseori

Memoriul Aromânilor contra patriarhului grec. Din Constantinopol se anunță, că fruntașii populației românești din Macedonia au înaintat Porții un memoriu prin care se plâng de refuzul patriarhului grec de a permite oficierea în limba românească a liturghiei, în bisericile românești.

Memoriul relevă că patriarhul a excomunicat pe mai mulți preoți Români, pentru că au slujit în limba maternă. Fanarul, la protestările Românilor, obiectează cu rea credință că nu există o naționalitate românească în imperiul otoman și că acei cari se zic Români ar fi de mult grecizați.

Semnatarii memoriului cer Porții să intervie cu autoritatea ei, spre a se face odată dreptate elementului românesc din Turcia.

Portofoliul comerțului și al industriei. În urma morții ministrului Hieronymi monarhul a însărcinat cu conducerea provizorie a portofoliului de comerț și industrie pe ministrul de finanțe Ladislau Lukács.

Inchiderea corpurilor legiuitoare române. Din București ni-se anunță: Vineri s'a închis sesiunea corpurilor legiuitoare române prin următorul mesaj de tron citit atât la Cameră cât și la Senat:

«Inchizând astăzi întâia sesiune a noii legistaturi sunt fericit a vă exprima mulțumirile Mele pentru munca înțeleaptă cu care ați răspuns la însărcinarea primită dela Tară.

În scurtul timp în care v'ați putut desfășura activitatea ați contribuit la realizarea unei părți însemnate din îmbunătățirile cerute de situația internă.

Prin votarea bugetului întocmit în vederea acestor îmbunătățiri și prin modificarea parțială a câtorva legi ați ușurat viața țărănilor și ați dovedit îngrijirea ce o aveți pentru interesul claselor celor număroase, dând totodată armatei mijloacele trebuincioase pentru întărirea ei.

Mulțumită sprijinului ce dați guvernului Meu rodnică sesiune cu care ați început va fi urmată,

de altele, tot așa de binefăcătoare și astfel veți fi făcut un pas mai departe întru înaintarea României.

Sesiunea actuală a Corpurilor Legiuitoare e închisă.
Carol.

Moștenitorul de tron în Budapesta. A. S. I. Francisc Ferdinand, care era în drum spre Croația, unde se va aranja o vânatoare de vulturi, în munții Fruskagorei, s'a oprit Dumineca trecută, pentru câteva ore în Budapesta.

Se vestește că la întoarcere A. S. I. va petrece mai multă vreme în capitala Ungariei înlocuind întru toate pe M. Sa, care se simte cam slăbit în vremea din urmă. Francisc Ferdinand va ține cu această ocazie și audiențe generale.

Permutarea inspectorului Szabo. Într'unul din numerele noastre trecute scrisesem că permutarea inspectorului școlar Szabó Elemér din Făgăraș s'a făcut în urma stăruințelor dlui Dr. O. Ghibu, inspector școlar al arhidiecezei gr.-ort.-române, care a desvâlit abuzurile săvârșite de acest inspector regesc.

Din Sibiu ni-se cere să rectificăm știrea aceasta. Permutarea s'a făcut după ce consistorul din Sibiu a adus la cunoștința guvernului abuzurile săvârșite de inspectorul Szabó.

Alegerile din țară și ale noastre. »Budapesti Hirlap«, într'un articol de fond de Sâmbătă, vrînd să facă o comparație între alegerile dela noi și cele din țară, publică în rezumat toate vorbirile rostite în camera română, de către membrii opoziției. Sunt puși la contribuție dnii Take Ionescu, I. G. Duca, Ioaniteșcu, Filoti, etc. »Budapesti Hirlap« triumfează reproducând o mulțime de atrocități săvârșite la alegerile din urmă și-l provoacă pe dl Seton Watson să scrie o carte și despre alegerile din România.

Ne mulțămim să spunem că și din această comparație desperată, guvernul nostru cu alegerile lui a ieșit bătut, pentru că, de multe ori, nevinovatele trucuri electorale din România nici pe departe nu se pot asemăna cu omorurile și teroarea alegerilor noastre. În România unde pot să fie cât de mari hăr-

țuile între frați, au fost omorâți opt oameni în alegeri? La aceasta să răspundă bătrîna gazetă perfidă dela Budapesta.

Camera. Oțloasa discuție la bugetul ministerului de agricultură a avut câteva clipe de animație abia în ședința de Sâmbătă. În această ședință a vorbit adică însuși ministrul de agricultură, baronul Serényi, desfășurându-și programul de muncă. A spus că țara are nevoie de o mai mare producțiune economică în toate ramurile. Trebuie îngrijită și dezvoltată cu deosebire producțiunea de animale, în special producțiunea de cai și de vite cornute. Școalele agronomice nu mai satisfac exigențelor vremii, iar pentru școala economică superioară n'a sosit încă timpul. În ce privește silvicultura, ministrul va stărui pentru plantarea locurilor pleșuve. Despre viticultura și despre comerțul vinului a spus că se vor bucura de tot sprijinul său; va apăra atât interesele consumătorilor cât și pe ale proprietarilor, înființând magazine publice. Chestiunea băilor ministrul o lasă și mai departe pe mâna întreprinderii particulare, ar dori totuși ca stațiunile balneare mai mari să le încredințeze unui consorțiu elvețian. Se va reguła cursul râului Morva. Parcelările marilor moșii se vor încredința unei bănci altruiste și se vor înființa de aici înainte și proprietăți mijlocii. În privința latifundiilor ministrul, firește, n'are în proiect nici o reformă pozitivă.

Vedem deci, că ministrul Serényi, întocmai ca înaintașii săi, e preocupat de probleme cari n'au darul să aducă o soluție a complexului de mizerii economice din țara noastră. El bate aceeași cărare, care întretaie numai dorul de interese al oligarhimei.

În aceeași ședință a luat cuvântul deputatul naționalist slovac Ferdinand Juriga, care stăruie asupra sorții triste a țărănimii lipsite de pământ. Cere expropriarea marilor proprietăți fiindcă interesul țării e să aibă cât mai mulți economi.

În ședința de Luni s'a continuat discuția la bugetul ministerului de agricultură, fără să se fi terminat.

în istorie, devine și instructivă... Ah! ce frumoase sunt scenele pe cari le evoacă în noi lumea ev-medială, săbiile sclipind prin înguste și goticele străzi ale Parisului în clar de lună, amorurile cavalești ale eroilor, vitejia, generozitatea lor!... E o lume atrăgătoare și splendidă, cu atât mai splendidă și mai atrăgătoare, cu cât nu mai există. Romanele istorice ne fac să retrăim epocile moarte, cu bucuriile și durerile lor, cu idealurile — mai ales cu idealurile! — cari încălzau și luminau sufletele celor de pe atunci ale semenilor noștri cari s'au sbătut la rândul lor, pe acest pământ misterios. Căci e bine să știim trecutul, e bine, în general, să avem ceva de sfîșit. Astăzi însă... și interlocutorul meu schiță un gest de dezolare.

Un vânt ușor trecea prin frunzele plataniilor, încrețea suprafața limpede a lacului în care se scaldau bazele coloanelor — imitație exactă a ruinelor câtorva temple grecești. Soarele era încă pe cer, dar aproape de occident, pe care-l ilumina cu o splendoare de purpură și aur. Streinul rămase cât-va pe gânduri, cu o expresie melancolică a chipului, apoi vorbi, cu privirea atîntită pe bustul de marmoră al autorului lui *Bel-Ami*.

— „Astăzi ne întrecem cu toții să declarăm că cerul e gol, că viața viitoare e o neștie, că numai știința e adevărată... Știința? Întru cât ne face ea mai buni? Și ca să ne întoarcem la subiectul nostru, romanele populare din ziua de azi tind și ele să se razime pe știință. Altădată li-se dădea copiilor să citească cărți cari le exaltau patriotismul și vir-

țuile în general; astăzi ei învață — prea de timpuriu — cum se construiește un aeroplan, iar aventurile romanelor științifice sînt aspre și de un pozitivism crud pentru aceste minți dornice de povești cari să le călăuzească imaginația. Ah! cât de sec sună în gura fragedă a acestor ființe predispușe la entuziasm, îșirarea performanțelor aviatorilor, a automobilistilor sau a jokeilor dela cursele de cai! Nu sînt în potrivea științei, Dumnezeu să mă ferască de așa prostie, dar îmi spun că toate își au vremea lor...

„Eu domnule, sînt om de acțiune și ca un militar ce sînt — colonelul Lambert, dela garnizoana din Versailles — „făcu el salutînd... și ca un militar ce sînt, îmi plac romanele militare (*les romane de cap et d'épée*). De aceia ador scrierile romancierilor răposați ca Dumas, Ponson du Terrail, Amédée Achard, Paul Féval. Și mi-ar plăcea și acelea ale dlui Michel Zaveco*, dacă nu și-ar manifesta cu atîta violență spiritul său democratic, arătîndu-l pe Francisc I ca pe un bandit încoronat, pe Enric IV ca pe un poltron (!), pe Ludovic XIII ca pe un idiot, etc...

Bătrînul domn tăcu, apoi zîmbind cu fineță; — „Toate aceste cuvinte ale mele, domnule, trebuie să-ți fi dat o proastă părere despre mine. Dar, liniștește-te, te rog. Admirația mea cea mai curată tot marilor artiști

*) Dl Michel Zaveco, de care e vorba, și care e unul din cei mai gustați romancieri populari contemporani ai Franței, este, spune-se, de origină Româno-macedonean. — A. C.

apartine. N'aș face nici odată injurie unor Balzac, Flaubert, Maupassant, comparîndu-i cu Dumas tatăl ori cu Ponson du Terrail. Dar pentru asta, autorii romanelor-foiletoane nu trebuie să disprețuiți. Ei își au rolul lor în omenire. Marea mulțime e influențată de ei. Ei au mai ales meritul, din acest punct de vedere, de a fi idealisti... Idealism naiv și puțin în raport cu adevărurile eterne, știu — dar potrivit minții omului din popor... Și tu ai cultivat un ideal, — făcu bătrînul militar ridicîndu-se de pe bancă și adresîndu-se bustului lui Maupassant — și ca toți artiștii mari ai avut o religie: religia frumosului; dar minunatele tale observațiuni s'ar diforma într'o minte nepregătită să te cetească: o tu cel mai admirabil nuvelist al nostru!...

Pe când eșeam din Parcul Monceau, soarele învălea grădina în jăratec punînd o aureolă de purpură deasupra capului bărbătesc al autorului lui *Monsieur Parent*.

Paris, April.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Pacea cu naționalitățile.

În 6 Maiu st. n. cercul »Galilei« al studenților universitari, liber-cugatători din Budapesta a ținut o ședință, cercetată și de studenți naționaliști, români, slovaci și sârbi, în care s'a dezbătut pe larg chestia naționalităților.

Din partea Românilor a vorbit dl *Ioan Duma*, care a asigurat cercul studențesc »Galilei« de simpatiile Românilor, cerând îndreptarea spre mai bine a opiniei publice ungurești în ceea ce privește pe Români și accentuând necesitatea sufragiului universal, menit să înfrângă șovinismul unguresc.

Au mai vorbit apoi din partea Slovacilor dl *Dušan Porubsky*, iar din partea Sârbilor dl *Ivan Milenković*.

Cea mai mare parte a ședinței a fost însă ocupată de o conferință interesantă a dlui *Milan Hodzsa*, fostul deputat slovac. Rezumăm conferința dlui Hodzsa, dar ținem să accentuăm, că sunt unele concluziuni în conferința d-sale, pe cari nu putem să le aprobăm și cu cari nu se poate identifica nici studențimea română, care a luat parte la ședință.

Noi, cari luptăm în primul rînd pentru ideia națională, nu putem primi acest raționament al dlui Hodzsa: »*Intre poporul nostru și poporul unguresc descoperim un lanț întreg de interese sociale și economice, comune. Astfel, încât naționalismul nostru, ca teorie de sine stătătoare, cade în al doilea plan, prefăcându-se într-o integrală parte constitutivă a problemei sociale.* În chipul acesta, egalitatea de drepturi va fi chezașia unității statului, care se va manifesta prin recunoașterea limbii ungurești, ca limbă de stat, și prin hegemonia naturală, care rezidă în puterea numerică, culturală și economică, a poporului unguresc«.

Credem, că greșește dl Hodzsa, coborînd luptele noastre la niște simple lupte sociale, cîntă vreme toate atacurile se dau de întreg poporul unguresc împotriva limbii și culturii noastre naționale. Se poate să fi fost și o apucătură tactică, aceasta afirmațiune a dlui Hodzsa, dar noi credem, că sunt mai apreciable discuțiile sincere, cari pot să înspăimînte la început, dar cari produc totdeauna rezultate mai trainice.

Dl Hodzsa, constată cu dreptate, că opinia publică ungurească este condusă în aprecierea chestiei naționalităților, numai și numai de șovinism. Acest șovinism care tinde spre nimicirea tuturor naționalităților a costat însă pe Unguri o mulțime de jertfe. De ani dearîndul poporul unguresc este lipsit de tot felul de libertăți publice, tocmai din pricina șovinismului, în numele căruia au propovăduit toți bărbații de stat unguri, aruncînd în fața opiniei publice ungurești primejdia naționalităților întărite prin câștigarea tuturor drepturilor cetățenești.

Această ideologie șovină este ideologia naționalismului conservator, va rămîne unul dintre cele mai interesante fenomene din psihologia popoarelor europene. Clasele privilegiate, cari înainte de patruzeci și opt erau recrutate și dintre naționalități, astăzi în urma intereselor lor comune sînt într-o singură tabără și vorbesc aceeași limbă maghiară. Nemeșii slovaci, sârbi și români (la noi s'a întâmplat acest proces în vremuri mai vechi N. R.) s'au contopit, formînd o pu-

tere formidabilă în fața democrației triumfătoare.

Noi învățăm din istorie, zice dl Hodzsa, și ne convingem din ce în ce mai mult că adevărații noștri dușmani, nu sînt Ungurii, ci aceste clase privilegiate. (? N. R.) Deci noi trebuie să ne alăturăm luptătorilor democrației unguri, ca să putem zdrobi împreună puterea oligarhiei maghiare.

Dl Hodzsa, a terminat făcînd apel la studențimea maghiară democrată, să îmbrățișeze chestiunea naționalităților cu căldura, cu care ar îmbrățișa chestiunile democrației ungurești.

Cuvîntarea de deschidere a sinodului din Garansebeș.

*Onoraților Domni Deputați!
Hristos a înviat!*

Simțesc în sufletul meu o deosebită bucurie, văzîndu-vă din nou întruniți în sesiune ordinară a sinodului eparhial, căci în aceste zile grele — cînd întîmpinăm pretutindenea piedeci mari la promovarea intereselor bisericesti, culturale și economice ale eparhiei noastre — însăș prezența d-voastră ne este o încurajare; iară sfaturile d-voastră o bună călăuză în drumul, ce ne stă înainte.

Munca cărmuirii bisericesti, a conzistorului diecezan, din un nou period expirat, vi-se va prezenta spre binevoitoare examinare. Și — fiindcă o mare parte din activitatea acestui period s'a dezvoltat sub conducerea Noastră, și deci o cunoaștem, — cu deplină liniște putem accentua, că în multe direcțiuni s'a dezvoltat o activitate multumitoare, mai ales dacă suntem cu considerare la măsura puterilor, de cari dispunem, și la împrejurările grele, în cari trăim. Ici-colea au și început a încolți rezultatele acestei munci și avem nădejdea, că aceste rezultate se vor dezvolta tot mai mult.

Cu toate acestea mai există terene și afaceri, cari reclamă o muncă încordată, pentru de a le aduce în curs deplin normal; dar considerînd prea modeste mijloace; ce ne stau la dispoziție, și numărul relativ mic al muncitorilor, ce-i avem, în proporție cu alte biserici și alte corporațiuni — îmbunătățirile așteptate numai succesive și cu încetul le vom putea introduce, nu precum am voi, ci precum vom putea.

Dreptaceea nu mă îndoiesc, că — apreciînd și d-voastră acest fapt — veți fi totdeauna cu deplină bunăvoință și obiectivitate la cernerea lucrărilor și la darea indigitărilor de lipsă pentru viitor.

Îndeosebi ținem să scoatem la iveală din șirul lucrărilor îndeplinite, că am preferit a da specială atențiune cauzelor școlare, nu numai pentru că erau cele mai neglijate, ci și pentru că cu începutul anului școlar curent a intrat în vigoare noua lege școlară; și deci — spre a nu expune pericolului de a fi închise multe din școlile noastre confesionale — a trebuit să ne întemțim toate puterile posibile, pentru de a aduce cât mai multe școlile în stare corespunzătoare, atît în ce privește clădirile și înzestrarea lor, cît și învățămîntul. Am dat un șir întreg de circulare, instrucții și ordine; am exmis comisari la fața locului, ori am citat aici organele parohiale, spre a le îndemna și încuraja întru susținerea școlilor bisericești noastre.

Astfel în timp relativ destul de scurt am inițiat facerea preparativelor pentru adaptarea radicală sau zidirea din nou a școlilor în peste 60 comune bisericesti. În unele locuri clădirile s'au terminat și predate destinațiunii, în altele lucrările sînt acum în curgere. Spre a ușura sarcina poporului, am votat și noi din noul fond eparhial pînă acuma câteva zeci de mii ajutoare comunelor mai sărace, și — dacă în unele parohii începerea zidirii întârzie — cauza este, că deoparte unele organe parohiale nu desvoaltă destul zel întru salvarea așezămintelor bisericești, dela care trăiesc; iară de altă parte în unele parohii

din sărăcie încă nu s'au putut asigura spesele recerute.

Lipsa mare de învățători calificați deosemena este o piedecă însemnată în mersul normal al învățămîntului din eparhie.

Deasemenea vă atrag luarea aminte asupra raportului pentru înființarea unui „fond de penziune“ al eparhiei, care deoparte să satisfacă cerințelor umanitare reclamate de clerul nostru pastoral, iar de altă parte să nu lipsească de minimul existenței nici pe membrii conzistorului și pe oficialii așezămintelor bisericesti, ajunși la neputință.

Cauza a fost cu temei studiată de o anchetă specială și de plenul conzistorial și dezbătută în trei ședințe lungi. Acceptînd și Ven. Sinod principiile statorite pentru crearea unui fond unitar și momentele principale din proiectul de statute elaborat de Noi, avem nădejdea întemeiată pe experiențele noastre de fost referent al „fondului de penziune“ din arhidieceza transilvană, că facem un lucru bun și multămitor pentru toți; iar — purcezînd cu energie la exploatarea tuturor izvoarelor de venit — instituțiunea proiectată poate deveni una din cele mai puternice din eparhia întreagă.

Multe griji ne cauzează deficitul însemnat dela fondul general, care se susține statornic cu toate restricțiunile, ce ni-le impunem. Cu izvoarele din centru nu vom putea restabili echilibrul dorit; de aceea emit ideia, cu care vă rog a va ocupa ca temeinici cunoșcători ai tuturor ținuturilor episcopiei noastre: Nu cumva s'ar putea crea mijloacele de lipsă din o mică dare eparhială după numărul familiilor, ce aparțin bisericești noastre, care să ne acopere năcăzurile și pînă cînd ar veni și guvernul țării noastre în ajutor cu o sumă corespunzătoare trebuințelor, cum ajută și alte confesiuni din patrie.

Nu va fi de prisos să amintesc dela acest loc, că și cîțiva preoți ai eparhiei noastre au crezut a face un serviciu bisericești noastre ierarhice și lor, cînd se întrunesc în așanumite „colegii preoțești“, fără știrea și incuviințarea prealabilă a arhierului și a superiorității bisericești, spre a face preparativele pentru o organizare încă nelămurită a întregului cler din mitropolie.

Fără a prejudeca hotărîrile forurilor mitropolitane competente în asemenea chestiuni, trebuie să precizăm din bună vreme părerea Noastră în aceasta privință. Anume: Ca orice organizație omenească, așa și organizația de azi a bisericești noastre ortodoxe române din provincia mitropolitană, nu poate avea pretenția a fi pentru toate timpurile o organizație desăvârșită, care să nu mai aibă lipsă de vîo amplificare. Deci poate veni vremea, cînd împrejurările să ceară și totodată să și admită dezvoltarea unor noi ramuri în arborile organismului de azi al bisericești noastre.

Dar o organizare exclusiv clericală cu atribuțiuni administrative, cum transpiră din unii arricoli scriși de clerici, cari agită organizarea preoților — după părerea Noastră — o ținem de absolut exclusă, întrucît biserica noastră se poate conduce și administra numai în cadrele legale ale organizației Marelui Andrei, căreia nu se poate pune altă temelie, decît peatra cea din capul unghiului, pusă de Șaguna cu statutul organic“.

În cadrele acestei organizări, fiecare element, ce constituie biserica cea vie, fie cleric, fie mirean, poate lua parte la conducerea afacerilor, la îndreptarea scăderilor inerente oricărei lucrări și organizații omenești, și la promovarea intereselor obștești, în măsura, în care își știe dezvolta și validă adevărata valoare sufletească, de care dispune.

Colecta pentru întemeierea unui nou fond eparhial și în deosebi pentru zidirea unui seminar episcopesc s'a inițiat prin pastorală-apel, emisă sub No. 1263/1911. Începutul contribuțiilor e mult promițător; și — dacă organele bisericești își vor face toată datoria și astfel însufleșirea se va generaliza — rezultatul va trebui să fie cît de frumos.

Cu acestea deschid sinodul.

Scrisori din București.

Statuă fără de noroc — Concepții din alte vremuri. — Concursuri pentru studenți.

București, 24 Aprilie v.

O chestie, care preocupă și acum opinia publică din țară, și care va mai trece probabil multă vreme până va fi rezolvată definitiv este aceea a așezării statuei marelui domnitor Alexandru Ioan Cuza, primul domn al principatelor române unite. Comitetul, care a luat inițiativa ridicării acestei statui, se întrunește zilnic, discutând dispozițiile ce ar trebui luate cu privire la locul unde va fi așezată statuă. Majoritatea este pentru piața Unirii din capitala Moldovei. Naționaliștii luptă de mult pentru câștigarea acestei piețe, care din diferite motive este refuzată.

S'au ținut întruniri de protestare, s'au votat moțiuni, au fost aduse în discuție nume și fapte cari amintesc de vremuri grele, de vremuri de prefacere a vieții publice românești. Văzând neînțelegerea cu privire la alegerea locului unde să se așeze statuă, alte orașe s'au grăbit să o redame pentru ele. Unii au propus ca ea să fie dusă la Focșani, orașul situat la granițele fostelor principate, acolo unde curge Milcovul, pe care patrioții l'au secăt dintr'o sorbire, îndeplinind marele act al Unirii.

Se naște acum întrebarea: Nu este jignitoare pentru memoria primului domn al României unite această ezitare? Nu merită Cuza să i-se ridice statuă acolo unde cunoscătorii trecutului nostru cred c'ar fi locul cel potrivit? Fără îndoială această stare de lucruri nu poate mulțumi pe nici un bun român. Nu-l poate mulțumi faptul că chipul de bronz al lui Cuza să aibă soarta statuei călătoare a cântărețului evreu.

Dar cine știe dacă n'a fost un bine și în aceste acte de neînțelegere. Numele lui Cuza adus fiind zilnic în discuție, s'a întipărit mai bine în memoria generației de astăzi, care se înșulește așa de greu pentru ideal. Faptele lui au fost reamintite și ceice nu le cunoșteau au început să le cunoască și să le aprecieze. A fost adusă zilnic înaintea ochilor sufletești ai mulțimei icoana luminoasă a popularului domnitor de altădată. Și cei, cari nu-l cunoșteau îndeajuns, au răsfoit istoria zilelor lui, învățând al cunoaște din vorbele lui, din faptele lui patriotice, din iubirea lui de neam, de țară, de adevăr și de dreptate.

Și acesta este un mare folos.

Curtea cu jurați din Călărași va avea să se pronunțe în curând asupra unui caz ciudat pentru mulți, foarte explicabil pentru aceia cari cunosc felul de judecată și viguroasele concepții despre cinste ale țaranului român înstărit. Este vorba de un părinte, care și-a împușcat fata, care a fugit dela casa părintească, ducându-se după un fiăcău, pe care-l iubea, dar de care părinții ei nu voiau să audă.

Pentru amatorii de aventuri romantice fapta brutală a tatălui constituie o crimă ordinară. Spiritul de liberalism în toate nu mai permite a se pune stavile pornirilor sufletești. Inclinațiile inimii sunt astăzi mai mult sau mai puțin respectate. Și apoi scene de acestea se întâmplă așa de des în sate, încât ele nu mai produc nici o senzație. Fuga unei fete după acela, pe care-l iubește este mai mult sau mai puțin tolerată. În cele mai multe cazuri n'are alte urmări decât binecuvântarea părinților, cari la început se împotriveau și — cununia în fața altarului.

Cazul, în care va avea să se pronunțe curtea cu jurați din Călărași se prezintă însă sub altă formă. Nicolae Mihai, tatăl fetei, declară că și-a împușcat fata într'un moment de furie din cauza necinstei, pe care fata prin fuga ei a adus-o familiei lui. Avem deci a face cu un om care, pentru păstrarea cinstei lui familiare este în stare să-și ucidă pe propriul său fiu, exemplu pe care azi îl întâlnim așa de rar, care însă la vechii romani e foarte frecvent. Cu toate că concep-

țiile de azi nu se mai potrivesc cu cele de atunci când tatăl era stăpânul absolut al membrilor familiei lui, cu toate că avem la mijloc un omor, cu toate că fapta acestui țaran este pornită dintr'o concepție învechită, «criminalul tată» are o puternică circumstanță atenuantă. Puterea cu care ține la cinstea casei lui.

Ministru instrucțiunii publice a trimis următoarea adresă tuturor școalelor din țară.

«Societatea științifică literară «Tinerimea Română» a hotărât ca în ziua de 8 Mai a. c. să țină concursuri între elevi și elevele școalelor secundare din țară din istoria patriei, limba română și din religione.

Ministru apreciind foloasele ce se pot trage din aceste concursuri cari au de scop dezvoltarea sentimentului național și al celui religios, vă roagă să îndemnați pe elevii școlii ce conduceți ca să se înscrie la concursuri.

Numele acelor cari vor voi să participe la concurs trebuie comunicat direct societății la adresa str. Știrbey Vodă Nr. 170 cel mai târziu până la 30 Aprilie 1911.

Concursul se va ține în localul liceului Lazăr din Capitală și va consta dintr'o probă scrisă. Concursul va începe la orele 8 dimini.

Serbări culturale românești în Bucovina.

Cernăuți, 4 Mai n.

O veste, care va stârni în toată Bucovina bucuria cea mai desăvârșită. Marele artist, care și-a cucerit în sbor toate inimile, care a ridicat la înălțimea cuvenită arta românească, despre trănicia căreia se îndoiau atât de mulți, s'a hotărât, ca să facă din nou jertfa și să vie în mijlocul fraților săi din Bucovina, pe cari i-a îndrăgît din cele dintâi zile ale primei sale veniri. Știrea aceasta care deșteaptă amintiri vii despre zilele de bucurie și mulțămire sufletească ce le-am petrecut cu toții acum un an, având fericirea ca să gustăm câteva clipe din farmecul unei adevărate arte, e potrivită să aducă o rază de lumină și speranță. Și dacă singură vestea aceasta va produce entuziasm și bucurie la fiecare Român dorit de accentele dulci ale limbii sale, cu cât mai mare va fi bucuria, ba ce zic surprinderea când se va cunoaște repertoriul stagiunii anului acestuia.

Di Liciu și-a dat cea mai mare silință ca să ne pue în curent cu cele mai de seamă producțiuni ale artei dramatice române și va reprezenta pe scena teatrului municipal din Cernăuți trilogia neîntrecutului măestru Delavrancea: *Apus de soare*, *Viforul* și *Luceafărul*. Strălucirea neîntrecută a costumelor istorice și a jocului celor mai de frunte artiști ai Teatrului Național din București, armonia și splendoarea limbii unui Delavrancea, care cu farmecul ei ne îmbată și ne transpune cu sute de ani în urmă în zilele de glorie și triumf, vor fi momente, cari se vor însemna în istoria dezvoltării noastre culturale ca semne netrecătoare despre existența noastră ca popor de cultură pe aceste plaiuri.

O strălucire deosebită vor căpăta aceste reprezentații prin prezența maestrului *Delavrancea*, autorul trilogiei, actual ministru al lucrărilor publice care, după puțină a promis să fie de față la reprezentarea pieselor sale. Pe lângă neîntrecutul *Liciu*, copilul răsfățat al publicului nostru, trupa din anul acesta va avea în mijlocul ei pe decaul scenei române, pe fruntașul *Nottara*, pe *Romaneasca*, pe soții *Bârșan* și alți artiști de frunte. Trilogia se va reprezenta numai în Cernăuți și de aceea publicul român din provincie va face bine, să se intereseze de timpuriu de bilete.

Spre a ușura publicului cercetarea întregii stagiuni, care în Cernăuți va cuprinde 6—8

reprezentații, Soc. pentru cultura și literatura română sub firma căreia se aranjează reprezentațiile, va face începând cu ziua de Duminică 14 Mai abonamente pentru întreaga stagiune. Afizele speciale vor anunța prețurile și celelalte modalități. Pe lângă trilogia lui Delavrancea se vor juca în Cernăuți și trei piese de *Caragiale*, alcătuit astfel o stagiune pur românească. Prelungindu-se stagiunea, se va juca și Fântâna Blanduziei de Alecsandri.

Nu-i exclus, că considerînd dorința unei părți a publicului să se repețească și piesa *Banii* și vr'o piesă modernă din repertoriul Teatrului Național. E probabil, că trupa va merge și în provincie, unde va juca piesele lui *Caragiale*, *Lipitorile satelor*, *Banii* și alte piese ale repertoriului modern. Reprezentațiile vor începe la 16 Iunie st. n. la Cernăuți.

George Tofan.

Mici mizerii școlare.

— Corespondență din provincie. —

Hotărât, toată acțiunea își are reacțiunea sa! Noua lege a învățământului primar a aruncat în viforul discuției și școala noastră, lucru care numai bucura ne poate, căci trezește interesul bine meritat al marelui public față de această instituție, de prima necesitate. Din toate părțile condeie ilustre și câte voci chemate nu pledează însufletit pentru susținerea întărirea și prosperarea școlii ce de veacuri tânjește în umbra nepăsării. dându-i-se abia acum a spera un viitor mai strălucit, demn de netăgăduita-i importanță. Până aici abia doar în neînsemnatele organe de specialitate de se mai vorbea ceva și despre școală. Azi aproape fiecare număr de ziar își are rubrica școlară. Mai nou a apărut și o broșură în chestia școlii și a învățătorului (Dr Ghibu), ba același autor a scris pentru străinătate și un studiu despre bilinquismul în școala elementară.

Și roadele n'au întârziat. Impărătescul dar al lui Stroiescu, fondul cultural, interesul marelui public care a făcut să răsară sperdic, ici și colo clădiri școlare de toată podoaba sânt tot atâtea dovezi, îmbucurătoare toate. Sântem încă la început, — abia un an doi de agitație.

Să nu fim însă prea optimiști sânt o mulțime de neajunsuri, cari cer o grabnică lecuire.

Incontestabil nu spre lauda noastră, a învățătorilor — tot ce s'a făcut pentru noi — s'a făcut fără noi. Deși poziția învățătorime era de nesuferit nu ne-am prea trudit cu îmbunătățirea sortii prin noi înși-ne, n'am făcut nici o agitație mai pronunțată. Motivele sânt multe. A trebuit ca printr'o combinație de interes politic, fără a cere ori pretinde să rezulte și pentru noi ridicarea lefei — căci cine nu cunoaște intențiile legii Apponyi? Învățătorii nu ne-am prea îndeletnicit cu scrisul la gazetă, nici azi n'o facem — în chestiile școlare scrie ori ziaristul de profesie la masa din sala redacției, ori alți intelectuali de ocupații diferite! Oricât de erudiți să fie însă a ceea — adevărata atmosferă de școală n'o cunoaște nimeni afară de învățător.

În consecință îmi iau îndrăsneala, ca sub titlul sus pus, să dau o serie de notițe și informații asupra fapticei stări școlare din provincie așa cum eu ca învățător român confesional al comitatului Arad le văd și simțesc.

Pentru a nu mă rătăci în teorii — voi fi scurt, păstrând forma de corespondență.

Analfabetism. Funcționez în partea de răsărit a comitatului Arad. Școala mi-o susțin două comune: una are 160 numere de case

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de **Căbelwa și Răti** fabricanți de **Marosvásárhely**

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =

cu 1300 de suflete; cealaltă 50 numere cu 400 de suflete.

Edificiul școlar, zidire solidă de piatră, s'a declarat în parte corăspunzător — dar locuința învățătorului nu are estenziunea recerută. Pentru reparații am primit din generosul dar a lui Stroiescu 200 coroane. Sala de învățământ și băncile încap ușor 50 elevi, avem însă 288, zi două sute opt-zeci-și-opt obligați, fără absolută trecere prin școală, meniți a susține intact numărul analfabeților. Tot pradă analfabetismului sânt lăsați și cei 84 elevi ai școlii de repetiție.

Înainte de 1907 pe aici exista cel puțin după nume, și școală de repetiție — care însă niciodată n'a funcționat. Dela 1907 încoace școala de repetiție cade în competența statului, care însă nici până azi n'a dispus în chestiune.

Rămâne deci, că din cei 288 de obligați la învățământul primar — numai 54 se împărtășesc de darul școlii. Dar și aci o însemnată reducere. Din cele 6 clase, clasa I-a singură numără aproape atâția elevi cât cele 5 clase împreună. Aceasta scădere pe zi ce merge se îndreaptă, precum se vede și din statistica comisarilor de examen, îmbunătățirea cercetării înaintează cu pași repezi. Numai cu 3—4 ani în urmă, era mult dacă se prezintau la examen 20—30 elevi, acum însă s'a chiar dublicat numărul acestora.

O însemnată parte din vină, a necercetării școlii, până aci o purtau înșiși învățătorii prin lipsa lor de interes pentru școală. Și totuși vina nu e a învățătorului, pentru că el n'a avut numai această ocupațiune, ci a fost și plugar în același timp. Din cei 150-200 de fl. leafă anuală ce nu se plătește decât toamna, cum să poți trăi? În părțile noastre pe cei mai mulți învățători i-a ajuns ziua de azi cu o plată sub 300 fl. Toți am privit cu neîncredere întregirea lefurilor, zicând că nu s'a executat nici legea din 1893 (la 600 cor. întregire) deci cum s'ar și putea executa cea de ieri și încă cu o întregire la 1000 de cor.

Prin sporirea lefurilor, interesul învățătorului față de școală a crescut, simțind, că aceasta îi e ocupațiunea principală și ambiționându-se, sperând un viitor mai luminos. Prin pășirea energică a învățătorului, cercetarea școlii, pe zi ce merge, se îmbunătățește — dar am ajuns să n'avem unde așeza atâta spor, ne lipsește și spațiul și puterea de muncă trebuincioasă.

Acum doi ani (al doilea an de muncă) am înscris 93 de elevi și ne-am chinuit anul întreg într'o atmosferă insuportabilă. În fiecare zi aveam înghesuși pe jos câte 30-40 elevi, cari după toate stăruințele de a curăți școala, îmi scormoneau în mare parte și din vestiminte proprii nouri de praf — ne mai adăugând aierul infect — care ne primejduia sănătatea, atât a mea cât și a elevilor.

De atunci în fiecare an înscrisu mai puțini, dar și din aceștia mai disperăm.

Anul acesta din 89 înscriși am fost siliți să dispunăm nu mai puțini decât 35 elevi, din lipsa de spațiu.

Pentru a corespunde cerințelor timpului în părțile noastre din fiecare școală ar trebui făcute două trei, ba chiar și patru sale de învățământ cu tot atâtea puteri didactice. Comunele sunt sărace, la cine să ne adresăm?

Bilinguismul în școala primară*).

Prin legea lui Apponyi se hotărăște: ca în toate școlile nemaghiare, fie că în acel ținut se vorbește sau nu de către popor limba ungurească, această limbă să fie predată în așa măsură, încât copiii de alt neam, după 4 ani de școală, să fie în stare a-și exprima în ungurește pe înțeles, gândirile lor atât prin graiu cât și în scris. Școala care nu atinge această țintă, e socotită ca „nepatriotică“ și ministrul a declarat în parlament, că după câțiva ani toate școlile „nepatriotice“ se vor desființa (se vor transforma în școli maghiare de stat). Cerința de mai sus a legii este lămurită mai larg prin

*) Din „Revista generală a învățământului“, nr. 8. 1911.

ordine ministeriale ulterioare. Un astfel de ordin stabilește și numărul de ore ce trebuie consacrat pe săptămână, pentru limba maghiară; și anume: în școlile nemaghiare cu o singură clasă 13 ore, în cele cu două clase 21 și jumătate de ore, în cele cu trei clase 26 și jumătate de ore, în cele cu patru și cinci clase 32 de ore, iar în cele cu șase clase 39 de ore pe săptămână. Ordinul mai spune că: „nici o jumătate de zi să nu treacă fără exerciții de vorbire, scriere și citire în limba maghiară și că școlarii la sfârșitul anului al doilea trebuie să poată citi o propozițiune de 10 silabe în 7—8 secunde, la sfârșitul anului al treilea a-ceeș propozițiune în 4—5 secunde, și la sfârșitul anului al patrulea o propozițiune de 18-20 silabe în 7—8 secunde, și că la excursiuni în anul al treilea limba de conversație să fie numai cea maghiară exclusiv“. Toate acestea, sunt ușor de pus pe hârtie, dar de realizat, peste puțină, mai ales în ținuturile naționale, unde poporul nu vorbește decât limba sa maternă. Învățătorii sunt osândiți deci a-și consuma timpul și puterile în zadar.

O altă cerință a legii din 1907 este că: „Învățătorii sunt datori cu toții a sădi în sufletul școlarilor conștiința atârnării lor de patria și de neamul maghiar“ (în primul rând) și „a întări în ei simțul moral-religios“. (Această cerință e pusă pe planul al doilea). Că școala trebuie să desvolte în copii dragoste pentru țara lor, e ceva de sine înțeles, și n'am avea deci nimic de zis relativ la acest paragraf. Dar legiuitorul și cei ce aplică legea, prin „atârnare de patria și de neamul maghiar“ înțeleg desnaționalizarea nemaghiarilor și educația lor în spirit maghiar. Iar a pune acest fel de educație înaintea celei religioase-morale, este cea mai mare greșală pe care poate s'o facă o legislatură.

Legea din 1907 mai hotărăște că: „Școlile nemaghiare pot fi subvenționate de stat, dacă aceia cari le susțin renunță la dreptul limbii lor materne și la dreptul de a numi ei pe învățători“. Acest paragraf, zice autorul, îmi reamintește povestea în care un om făgăduiește unui flămând o bucată de pâine, dacă se va lăsa să-i scoată un ochi.

Legea mai prevede că: „Programa analitică a materiilor de învățământ în școlile nemaghiare se va întocmi parte de susținătorii școlii, parte de minister. Și anume: tot ce se cere pentru limba maghiară și pentru educația patriotică, se va stabili de minister printr'o programă specială“. Apoi mai departe: „Când un învățător nemaghiar neglijează îndatoririle sale relative la predarea limbii maghiare și nu ajunge la ținta fixată prin lege, el poate fi dat de minister în judecată și destituit“.

Câtă zăpăceală și încordare zadarnică produc și aceste dispozițiuni ale legii în școlile naționalităților nemaghiare, este lesne de înțeles. Învățătorii trebuie să slujască la doi stăpâni, și e peste puțină să-i mulțumească pe amândoi. Iar aceia cari vor s'o facă, își pun în primejdie sănătatea și chiar viața. Ceeace îngreuiază și mai mult starea acestor învățători este și felul unilateral în care se fac inspecțiile de către inspectorii ministerului. Legea le cere să constate mai pe sus de toate dacă învățătorii au obținut rezultatele cerute în predarea limbii maghiare. Ei spionează pe învățători până și acasă la căminul lor, ca să nu aibă cumva vre-o carte, vr'un ziar sau vre-o revistă scrisă în limba neamului lor. Rezultatul multor inspecții de felul acesta este prin urmare: destituirea învățătorului, și transformarea școlii românești sau sârbești în școală maghiară de stat. Învățătorii, care vor să se conformeze legii, devin și unilaterali în cultura lor profesională. Prin adunări și conferințe nu discută altceva decât „metodica limbii maghiare“. Toate celelalte cerințe ale pedagogiei sunt date uitării sau lăsate pe planul al doilea. Totuș, nu pot să ajungă nici cu predarea limbii maghiare decât cel mult la o spotală trecătoare.

Legea mai zice că: „Școli noi, cu o limbă de propunere alta decât cea maghiară, nu se mai pot înființa“. Paragraful acesta pune Ungaria în afară de toate celelalte state civilizate. Până unde se merge cu aplicarea lui, ne arată următorul caz. Germanii din Budapesta,

în număr de peste 100.000, au voit în 1909 să înființeze pentru copiii lor o școală particulară germană; dar nu li-sa dat voie. Nu mai puțin semnificativ pentru stările școlare din Ungaria, este și cazul soției unui deputat român (al dnei Dr. Aurel Vlad) care a fost osândită în 1909 la o lună închisoare și la 300 coroane amendă. Pentru ce? Fiindcă a cerut copiilor dintr'o școală românească, să spună și în românește ceeace spusese pe ungurește, spre a arăta că își dau seamă de ceeace au învățat. Acest fapt a fost luat drept „agitațiune contra limbii maghiare“.

De oarece ținta urmărită prin bilinguism, anume asimilarea popoarelor de alte limbi, nu se poate realiza, după-cum au recunoscut-o chiar unii oameni de școală ai maghiarilor și de oarece rezultatele bilinguismului nu pot să fie nici în Ungaria decât cu totul contrare adevăratei culturi morale și intelectuale: legislația maghiară ar trebui să revină la „Legea de naționalități“ din 1868, lăsând diferitelor popoa.e din Ungaria libertate de a se instrui în limba lor maternă.

În încheiere, vorbind despre „Limba statului și limba poporului“ autorul arată: că într'un ținut totdeauna limba majorității locuitorilor are întâietate față de celelalte, că de aceasta au toți nevoie și trebuie s'o învețe. O adevărată educație nu se poate da poporului decât în limba sa maternă. Și pentru aceia cari au nevoie și de limba statului, s'o poată învăța, ea ar trebui introdusă în toate școlile țării dar ca obiect de studiu facultativ, fără să fie silit nimeni s'o învețe, dacă nu-i simte trebuința. Chiar ca obiect facultativ însă, copiii să nu învețe limba statului înainte de a-și fi învățat limba lor maternă; deci învățarea ei să nu înceapă mai înainte de a fi împlinit copilul vârsta de cel puțin 9—10 ani. Având aceasta în vedere, statele ar trebui să întrocască la loc în toate școlile naționalităților, atât în cele confesionale cât și în cele de stat, limba acelor naționalități, lăsându-le deplină libertate a se conduce în educația copiilor, nu după vederile trecătoare ale politicei de stat, ci după principiile pedagogiei adevărate. Aceasta ar fi singura soluție cinstită a chestiunii. Numai aceasta ar putea să aducă o pace durabilă între popoarele ce azi se dușmănesc unul pe altul și trăiesc într'o nesfârșită luptă.

Cam acesta este, în rezumat, cuprinsul monografiei dlui Ghibu. Cine va citi lucrarea întreagă, va găsi în ea și alte numeroase amănunte de mare interes, cu privire la chestia de care se ocupă. Si pentru ca să poată fi cetită de cât mai mulți dintre Români, autorul ar face bine dacă ar publica-o și în românește.

P. Dulfu.

INFORMAȚII.

ARAD, 8 Mai n. 1911.

— **D. Radulescu C. Motru în Arad.** D. Radulescu C. Motru, distinsul profesor dela Universitatea din București, venind din Berlin, s'a oprit o zi în Arad. Ieri, Duminică, d. profesor a asistat la serviciul divin a vizitat apoi institutiile publice românești din Arad, școlile poporale, Seminarul, Consistorul, Casa națională, banca Victoria și palatul »Tribunei«. P. S. Sa Episcopul lipsind din Arad, d. Motru și-a lăsat biletul la palatul episcopesc.

La ora 12 dl dr. Nicolae Oncu a dat o masă în onoarea distinsului oaspe în restaurantul dela »Crucea Albă«, la care au luat parte și redactorii »Tribunii«.

Insoțit la gară de mai mulți membri ai societății din Arad, d. Motru și-a continuat seara la 7 călătoria spre București.

— **Asigurarea lucrătorilor din Anglia.** Din Londra se anunță: Ședința de Joi a camerei comunelor a fost de mare importanță prin faptul că ministrul Lloyd George a de-

pus proiectul de lege relativ la asigurarea muncitorilor. Ministul a vorbit două ore și jumătate asupra acestui proiect. Noua lege se referă la asigurarea a 2.400.000 muncitori mecanici, zidari, tâmplari și alte branșe similare și va intra în vigoare probabil în Mai 1912.

Muncitorii și patronii vor contribui cu câte 2 jumătate Penhy pe săptămână. Statul va suporta a patra parte din cheltuelile totale. Muncitorii asigurați vor contribui în total cu 1 milion 100.000 lire statul cu 750.006 lire, iar patronii cu 900.000 lire. Intrările în primul an se vor ridica la 24.500.000 lire.

Greviștii și muncitorii excluși nu vor primi subvenții.

Toate partidele au salutat cu bucurie depunerea acestui proiect.

La prima citire proiectul a fost votat cu unanimitate de voturi.

— **Moartea generalului Nyiri.** Vineri a murit generalul de divizie Alexandru Nyiri, fost pe vremuri și ministru de honvezi. Prin anii 1901 se vorbise mult pe socoteala lui și ziarele șovine îi cântau imnuri pe toate coar-dele posibile, numindu-l cel mai mare patriot și ungurul cel mai de inimă. Cu cinci ani în urmă cei ce-l ridicau în slavă, porniseră o goană sălbatică contra lui, pentru motivul că ironia sorții i-a hotărât lui rolul de a goli parlamentul de deputații opoziționali coaliți, în ziua de 19 Februarie 1906.

Compatrioții nu i-au iertat aceasta, ci l-au prigonit până în pragul mormântului.

— **Universitari români pentru bustul lui Eminescu.** La administrația noastră au mai intrat următoarele contribuiri pentru bustul lui Eminescu:

P. Licărețiu, stud. univ. în Cluj	1.—	C.
I. Vițianu, » » » » »	2.—	»
Al. S. Pelle, » » » » »	2.—	»
Sumele de până aci	873.20	»
Total		878.20 C.

— **Prigonirea limbii românești.** Miercuri s'a ținut în Lugoj adunarea extraordinară a reprezentanței orașenești sub președinția substitutului de primar *Dr. D. Florescu*. Despre adunare citim următoarele în „Drapelul“:

„Înainte de ordinea zilei interpelează *Dr. V. Branisce* în chestia stărilor dela poliție, arătând cum sânt siliți polițiștii noștri vechi, cetățeni de baștină, a cere pensionarea lor pentru că nu știu limba maghiară și sânt înlocuiți cu persoane importate din vecini, cari nu știu nici românește și nici nemțește. Arată cum sânt brutalizați la poliție oamenii, cari au acolo de a face și că din cauza brutalizării unor martori e procedură penală în curgere contra vice-căpitanului. Întrebă pe primar dacă are cunoștință de toate aceste și de ce nu suspendează pe vice-căpitanul tras în judecată.

Primarul substitut răspunde, că polițiștii vechi au fost penzionați pe baza atestatelor medicale, dar este adevărat, că cei noi nu știu aproape decât numai limba maghiară. Are cunoștință de cazul cu vice-căpitanul, care a biciuit cu cravașa doi martori, dar n'a putut lua măsuri fiind căpitanul în concediu.

Căpitanul Török își rezervă a răspunde la proxima adunare.

Dl *Dr. V. Branisce* așteaptă acest răspuns, până atunci nu se pronunță în merit...

— **Cununie.** Dșoara *Victoria M. Grigorescu* și dl *Dumitru Mihăilescu* din București își anunță cununia ce va avea loc la 24 Aprilie v. în biserica Sf. Biserica Dobroteasa din București.

Felicitările noastre.

— **Iubileul universității din Iași.** Din Iași ni-se scrie: S'a hotărât în mod definitiv ca serbările jubileului Universității din Iași să aibă loc în luna Septemvrie.

— **Cel dintâi primar socialist.** Autonomia urbană a orașului Stuttgart stabilește ca primarul să fie ales nu de reprezentanții orașului, ci de popor. Astfel s'a întâmplat că partidul socialist a ales zilele acestea pe deputatul *Lindemann* din Württemberg. Socialiștii cereau deputatului o declarație că va duce la îndeplinire toate hotărârile partidului, dar *Lindemann* i-a refuzat și astfel socialiștii l'au ales fără nici o restricție. Urmează ca să fie întărit ceea ce se va întâmpla de sigur, căci ministrul de interne nu refuză întărirea nici unui ales de al partidelor, câtă vreme nu se va folosi de slujbă în scopuri agitatorice. Dacă va fi întărit, atunci Stuttgart începe cel întâi seria orașelor cu primari socialiști.

— **Mulțumită publică.** Din izvorul nesecat al dărniceii și ajutorului marelui mecenat dl *Vasile de Stroescu* s'a împărțit și școala noastră confesională cu 500 cor., care ajutor princiar ne este pus la dispoziție prin institutul de credit „Albina“.

Acestui mecenat, care și-a înscris numele cu litere de aur în istoria neamului românesc din Ardeal și țara ungurească, care a mântuit atâtea școli și a înălțat atâtea turnuri la Sion îi aducem și pe această cale cele mai sincere mulțumite, rugând pe atotputernicul Dumnezeu să-l țină în bine la mulți ani întru fericirea neamului.

Glasul pruncilor-școlari: „Întru mulți ani...“ dela finea sf. liturghii ce s'a servit Luni la 1 Maiu n. întru sănătatea marelui binefăcător nădăjduim, că va fi ascultat și în ceriuri.

Din comisiunea senatului școlar, *Topa de-Criș*, la 2 Maiu n. 1911. — *Ioan Venter*, preot gr.-cat. *Nicolau Moga*, învățător.

— **Convocare.** Dela Reuniunea învățătorilor dela școalele confes. gr. or. române din protopopiatele Aradane I—VII primim următoarea convocare:

Bazați pe dispozițiunile statutelor reuniunii noastre și pe concluzul XII din conferința trecută, — convocăm conferința a II din anul adm. c. pe Miercuri în 4/17 Mai a. c. la școala noastră confesională din comuna Pecica.

Programa: 1. La orele 8 a. m. participare la chemarea Duhului sfânt. 2. Ascultarea prelegerii practice în școală, condusă de inv. *Elena Bugariu*. 3. Deschiderea conferinței. 4. Constatarea prezenților. 5. Raportul biroului. 6. Școala practică, disertațiune de *J. Vancu*. 7. Poezia populară în colecțiunea lui *V. Alexandri*, disertațiune de *E. Moldovan*. 8. Prelegere practică din Fizică și Chimie, ținută de inv. *I. Moldovan* și *D. Popoviciu*. 9. Raportul comisiei însărcinate cu compunerea planului de învățământ pentru studiul matematicii. 10. Alegerea casierului. 11. Propuneri și interpelări. 12. Fixarea locului și timpului pentru viitoarea conferință, precum și sortarea prelegătorilor oficioși. 13. Inchiderea conferinței. 14. Reflexiuni asupra prelegerilor ascultate.

Arad la 3 Maiu (20 Aprilie) 1911. *Ioan Vancu*, președinte. *Gheorghe Popoviciu*, notar.

— **Din lumea aviației.** Sâmbăta trecută au avut loc două nenorociri între aviatorii cari ademeniți de icoane nevăzute se avintă în înălțimi, unde își riscă viața, care e cel mai

scump tribut ce-l pot plăti instinctului de ne mărginire. Cea dintâi s'a întâmplat în Shanghai unde aviatorul *Vallon*, ridicându-se cu aparatul la o înălțime de peste o mie de metri a căzut și s'a sfărmat bucățele înainte de ce ar fi atins pământul. Aviatorul *Kusminski* în decursul unei ascensiuni a fost apucat de un curent puternic de aer și a căzut în mare. Din fericire oamenii de pe țarm l'au scăpat din bună vreme și afar de baia rece luată, nu i-s'a mai întâmplat nimic.

— **Dreptul electoral al femeilor.** Deputații englezi *Kemp* și *Goulding* au depus pe biroul camerei un proiect în care cereau parlamentului să înceapă citirea a doua a proiectului care prevede estinderea dreptului de vot și pentru femeile cari duc gospodărie independentă. Codificându-se acest proiect de lege, peste un milion de femei ar fi trecute pe listele de alegători și probabil Anglia ar lua o nouă fază politică. Parlamentul a primit cererea cu 225 de voturi contra 88, dar se crede în deoște că votul electoral feminin nu va vedea lumina zilei.

— **Umbră morților.** Presa din Belgrad anunță că aci va apăre în curând o carte care va sgudui de nou liniștea Serbiei și va trezi adânci valuri în opinia publică europeană. Cartea se va ocupa cu regicidul din 1903 și va publica din isvoare autentice întreagă conspirația, noaptea regicidului și urmările ei politice. Va aduce și o seamă de descoperiri senzaționale cari vor compromite pe mai mulți ofițeri din gardă. Cartea va fi scrisă în limba germană, franceză, sârbă și engleză.

— **Călătoria lui Fallieres în Belgia.** Marția următoare președintele *Fallieres* va vizita capitala Belgiei. În parcul regal din Lacken va avea loc o serbare cu faclă care-l vor petrece pe tot parcursul dela gară până la reședință. Partidul socialist a hotărât să observe aceaș ținută ca și față de împăratul Germaniei. Ca să evite o întâlnire cu *Fallieres* ducele și ducesa *Napoleon* au plecat pentru zece zile la Spaa.

— **Distincțiunea primarului Romei.** *Nathan*, primarul Romei, ovreiu parvenit la slujba de conducător al trebilor cetății eterne a avut zilele aceste parte de o prea înaltă distincție din partea regelui Italiei, căci după cât se spune la începutul lunii Iunie vor fi numiți mai mulți senatori și lista acestora se compune de pe acum. La dorința directă a regelui a fost luat și *Nathan* în combinație și e mai mult ca sigur că va ajunge și senator, fapt care constituie o mare umilire pentru Roma catolică și în primul rînd pentru Vatican, contra căruia primarul, nu mai departe decât primăvara aceasta a avut repețite ieșiri vehemente.

Concertul din Chișineu. Tinerimea română din Chișineu, Marți a treia zi de Paști a dat un concert împreună cu reprezentațiune teatrală, obținând un succes neașteptat atât moral, cât și material.

Succesul moral îi se cuvine în parte mare unui grup al corului seminarial din Arad, care prin executarea excelentă a cântărilor, a știut să stoarecă admirația tuturor.

Punctul de forță însă al serei a fost reprezentațiunea piesei „*șezătoare la țară*“ de *C. Luncan* și *G. Mugur*,

— **Premiat mai de multeori.** —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — **Dr. Borovszky** — — —

se vinde deja și în comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la bronhiță, boale de nervi și musculare, dureri de cap și dinți precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reumă, podagră, ischiaș, dureri în oase, aprinderi musculare și amortire, în fine la dejerături și la încetarea rănilor provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru scutirea corpului. Preparatorii: *Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, II, Főutca No 77c.* Se capătă în sticle de 1.20, 2.— și 2.50 cor. în Arad la farmaciile *Földes Kelemen, Kárpáti János, Vojtek și Welsz* și la farmacia *Őrs Rezső* în Pâncota

Aceasta piesă, cu subiect luat din popor, a fost gustată cu mare plăcere din partea publicului.

Rolurile erau împărțite între domnișoarele: Sofia Boțioc, Florica Boțioc, Emilia Pinteru, A. Crainic și mai multe fete de țaran din Chișineu și din partea domnilor: Gheorghe Costa, Ioan Cociuban, Ioan Caba, Ioan Toconiță și Radu Popoviciu.

Domnișoarele diletante și domnii diletanți s'au achitat peste așteptări de bine și publicul a avut impresia unui joc din cele mai reușite.

Succesul material i-se datorește inteligenței române din loc și țară, care a încurajat cu multă bunăvoință această încercare a tinereții și cu drag a contribuit la succes.

Prin casierul dl Augustin Boțioc s'au încasat următoarele suprasolviri, pentru cari și pe acestea cale se aduce mulțămitele comitetului aranjator. Au suprasolvit:

„Victoria“ filiala din Chișineu 20 coroane, Dr. Cornel Ardelean 18 coroane, Gh. Mladin, 14 coroane, Dr. Alexandru Lazar 8 coroane, Dr. Gheorghe Popoviciu, Dr. Iustin Petruțiu câte 6 cor., Dr. N. Oncu, I. Ardelean câte 5 cor., Vasile Dirlea 4 cor., George Adam, Iuliu Chirilescu, Simion Fălcașan, Dr. Adrian Popescu câte 3 coroane, Antal József, Cornel Grozda, Dimitrie Muscan, Sever Popoviciu, Traian Suciuc câte 2 cor., Ioan Bele, George Costa, Kozma Imre, Aurel Pap, Cornel Popescu, Aurel Narga câte 1 cor., Petru Boariu, Teodor Leucuța câte 60 fil., Teodor Cherechean, Grecsner Károly câte 50 fil., Acsay István 40 fil., Petru Mișca 30 fil., Teodor Șandor, Tokai János 20 fil., Dr. Romul Veliciu 1 cor. 50 fil., în sumă de 118.80 s'a încasat seara la cassă 210 cor. de tot: 328.80 cor., spese: 191 cor. 10 fil., a rămas venit curat 137 cor. 70 fil., care prin mandat poștal s'a trimis la adresa Dlui Dr. Nicolae Oncu pentru fondul de ridicare al școlii de fete române din Arad. Chișineu la 4 Mai 1911. Augustin Boțioc cassar.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
În fața palatului administrativ (comitatului)

x **Noutăți de ridicul, geante de mâni, cofere, articole de sport, rachete pentru tennis, bile și nețua, fotbal, mingii, bastoane, parfumuri, apă de Coloniri apă de păr, praf de dinți, săpun, perii, pieaptene și articole de modă se află cu prețuri moderate la Hegedüs Gyula, Arad Andrassy-tér 15.**

ECONOMIE.

Atașat comercial român la Viena. Dl Gh. Moroianu, atașat comercial pe lângă legațiunea română din Viena, care până acum era și însărcinat de afaceri pentru Germania unde a stat 7 luni, și-a reluat funcțiunea la Viena, pentru a aduce la o mai mare dezvoltare legăturile comerciale dintre Austro-Ungaria și România.

Noul atașat comercial al României pentru Germania este dl Niculescu-Telega, care își va avea reședința la Hamburg.

Domnul Andreiu Bârseanu, profesor în Brașov și vice-prezidentul »Asociațiunii« precum aflăm cu plăcere — a fost cooptat membru în direcțiunea »Albinei« la Centrala Sibiiu.

Felicitările noastre!

In comuna Arpașul de sus (comit. Făgărașului), după cum ni se scrie, în 25 Februarie c. și-a început activitatea însoțirea de credit sistem Raiffeisen. Meritul înființării acestei însoțiri îl are învățătorul de acolo, Adam Tutor, apoi domnul Victor Tordășian, și harnicul preot din Ucea de Jos, Ilie Mănecuță, cari au ajutat și îndemnat poporul.

POȘTA REDACȚIEI.

A. C. Mulțumim pentru versurile trimise. Le publicăm în »Tribuna Poporului«. Publicăm aici numai comitiva poeziei;

De-o fi bună 'ți publica-o,
De-o fi rea, își — arunca-o —
Ceea-ce nu înrăurește
Simpatia-mi care crește
Zi cu zi pentru »Tribună«...
Azi, gazeta cea mai bună!

G. L. Vă rugăm trimiteți articolul ziarelor în cari au apărut atacurile. Dacă ele vor refuza publicarea, îl vom publica noi. E mai corect așa.

Poșta Administrației.

Andrei Fizeșian. Pesac. Am primit 7 cor. abonament pe Quart II 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nișin și ș.a.

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor

Arad, Str. Weltzer János 15.

— Telefon No 376. —

Leon Tolstoi.

9

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Ah! nu-mi mai vorbiți de această plecare, nu pot să sufăr când mi-se vorbește de ea; reluă prințesa cu aerul ei caprițios și răsfățat, pe care-l întrebuințase și față de Hipolyt, dar care în acel cerc intim din care făcea parte și Pierre, nu se potrivea de fel. Când mă gândesc că trebuie s'o rup cu toate scumpele-mi relațiuni... îmi vine... și apoi, știi tu, Andrei, făcu ea, cu o ușoară clipire din ochi și înfiorându-se... mi-e teamă!

Soțul ei o privi cu mirare, ca și cum numai în clipa aceea ar fi băgat de seamă prezența ei. El răspunse cu o politeță rece:

— Și care e teama d-tale, Lizo? Eu nu te înțeleg.

— Așa sunt bărbații! Niște egoiști, cu toții, niște egoiști! Mă părăsește, așa, numai fiindcă i-au venit toanele să plece, și mă închide singură la țară.

— Cu tatăl și cu sora mea, nu uita, te rog.

— Tot așa e... voi fi singură acolo, departe de prietenii mei, și dumnealui vrea să fiu liniștită.

Ea vorbea cu un ton răsfățat; buza ei ridicată, departe de a da chipului ei o expresie zâmbitoare, îi da, din potrivă o fizionomie nouă, ce semăna cu aceea a unei verități. Ea tăcu, găsind pe semne puțin eu-viincios să pomenească de sarcina ei, de față cu Pierre, căci la sarcina aceasta făcuse aluzie.

— Și tot nu pot ghici de ce ți-e teamă, reluă inecțios soțul ei fără a o perde din ochi.

Prințesa se roși și făcu o mișcare de desnădejde.

— Andrei, Andrei, de ce ești așa schimbat?
— Medicul d-tale te-a te-a oprit de a veghea mult; ar trebui să pleci la culcare.

Prințesa nu-i răspunse nimic, dar deodată buzele începură a-i tremura. Prințul Andrei se sculă în picioare, înălță din umeri și începu a se preumbla prin odaie.

Pierre naiv, mirat, îi privea pe amândoi; în sfârșit făcu o mișcare ca pentru a se ridica, dar rămase pe loc.

— Nu-mi pasă că dl Pierre e de față, strigă prințesa ca un copil gata să plângă. De mult voiam să te întreb, Andrei: de ce te-ai schimbat față de mine? Ce ți-am făcut? Pleci la rășboi fără nici o milă. De ce?

— Lizo! rosti prințul Andrei.

Acest cuvânt conținea o rugă, o amenințare și asigurarea că ea va regreta mai târziu aceste cuvinte.

Cu toate astea, dânsa urmă cu căldură:

— Te porți cu mine, cum te-ai purta cu o bolnavă și cu un copil. Crezi că eu nu văd... Acum șase luni erai altfel!

— Lizo, sfârșește te rog, repetă bărbatul ei înălțând vocea.

Pierre, a cărui agitație crescuse în tot timpul acestei discuții, se ridică și se apropie de tânăra femeie. Părea a nu putea suferi vederea lacrimilor și era parcă gata să plângă și el cu dânsa.

— Liniștește-te, prințeso; astea's numai idei... Și eu am crezut că... te asigur... în sfârșit... nu, iartă-mă, sunt prea străin aici. Liniștești-vă... Adio!

Prințul Andrei îl retinu.

— Nu, Pierre, așteaptă. Prințesa e prea bună, spre a mă lipsi de plăcerea de a-mi petrece seara cu tine.

— Așa e, nu se gândește decât la el, șopti ea, plângând de necaz.

Lizo! rosti încă odată prințul Andrei, a cărui voce arăta că răbdarea îi era pe sfârșite.

Deodată, pe chipul ei drăguț, de veritabilă infuriată, se răspândi o expresie timidă și fricoasă, așa cum sunt ochii unui căne când se simte amenințat de departe.

— Mon Dieu, mon Dieu! șopti ea aruncând soțului ei o privire furișă, apoi, ridicându-și rochia cu o mână, se apropie de el, și sărutându-l pe frunte.

— Bună seara, Lizo! spuse el ridicându-se la rîndul său și sărutându-i mâna ca unei străine.

VIII.

Cei doi prieteni tăceau. Nici unul nici altul nu voia să înceapă vorba. Pierre privea pe furiș la prințul Andrei, care și freca fruntea cu mâna sa cea mică.

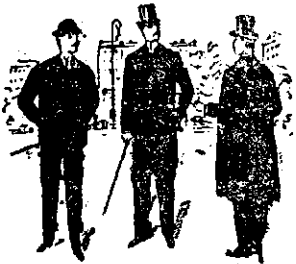
— Haidem la masă, zise prințul suspinând și îndreptându-se spre ușă. Ei intrară într-o sufragerie minunată și de curind decorată. Cristalurile, argintăria, vasele și fețele de masă, brodate, erau noi, așa cum se cuvine noilor căsătoriți. Pe la mijlocul supeului prințul Andrei își răzîmă coatele pe masă și începu să vorbească cu o iritațiune nervoasă, cum Pierre nu-l cunoștea încă, întocmai ca un om care având ceva pe inimă, se hotărăște să se destăinuiească.

— Scumpul meu prieten, nu te însura până ce nu vei săvârși tot ce ai de gând, până nu vei înceta de a iubi femeia pe care ți-ai pus ochii, până ce nu o vei cunoaște bine de tot, altfel, te vei înșela amarnic! Însoară-te când vei fi bătrîn și prăpădit! În cazul acesta nu vei risca să nimicești tot ce e bun și sfânt în sufletul tău. Da, însurindu-te tânăr, te nimicești, te duci pe copcă. Nu te uita așa mirat la mine. Așa este... Nu poți să mai faci nimic din câte plănuiești, toate ușile îți vor fi închise, afară de ușile saloanelor unde nu întâlnești decât lachei și curteni idioti... Dar la ce bun să...?

(Va urma).

Prăvălie nouă. Prăvălie nouă.

Mészáros Károly,
croitor pentru domni
Kolozsvár, Szentegyház-u. 6.

Iși recomandă depozitul bogat asortat cu stufe din țară și străinătate, lucrează toffelul de haine bărbătești la ultima modă, croi modern, serviciu prompt, lucru ireproșabil și prețuri moderate.

ANUNȚ.

Să ne ferim de molii!!

In magazinul de asigurare contra moliiilor, din Timișoara a lui —

Ragályi János

blănar în

Timișoara-Fabric

Kossuth Lajos-tér 2.

Se îngrijesc pelângă prețuri convenabile, blane pentru femei și bărbați și blane de călătorie etc. covoare, boauri și manșoane. —

Magazin asigurat contra focului.

Crocsé Ferencz

proprietarul unei mine de piatră din Gődemeszterháza.

Atelier de pietrărie și monumente
în Marosvásárhely, Kalvária-u. 6.

Are în depozit monumente sepulcrale din marmor, granit și sienit, dela cele mai simple până la cele mai somptuoase, pregătește de asemenea orice lucrări pentru edificii și cavouri familiare.

Prețuri ieftine și serviciu prompt.

Planurile se execută gratuit.

Atelier modern.

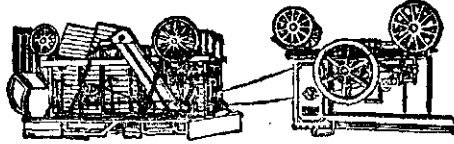

ANUNȚ.

Un comerciant român, caută spre cumpărare o prăvălie mixtă, cu circulație mare, cu licență de beutură și trafic.

Ofertele sunt a se trimite la administrația »Tribunei« sub titlul *Comerciant român*, de unde se vor expeda la destinație.

MOTOARE!

Cele mai bune și vrednice de încredere dere motoare de benin, accesorii pentru trierat, automobus cu benzin, motoare originale suedeze cu olei și motoare cu gaz, se pot cumpăra pelângă condițiunile cele mai favorabile și cu garanță pe mai mulți ani. Eftinătate și promptitudine.

Karezag Testvérek

Budapesta, V., Aulich-u. 7.

Prospecte și cataloage trimite gratuit.

ANUNȚ.

Cu începerc dela 15 Maiu 1911 caut un **CANDIDAT de ADVOCAT**

român cu practică, pe lângă condițiuni favorabile. Notez că mai am încă un candidat.

Dr. Ilarie Hoadrea, adv.
Zernești (comitat. Făgăraș).

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile **Antinicotin** firma „**JACOBI**“ din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea »**JACOBI**«.

Bicicletele de renume mondial :

THE CHAMPION
și **PREMIER**

cu osie campanilară

roată automată (cu frină liberă) se vând pelângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără de nici o ridicare de preț în rate lunare de 12 și 15 cor. precum și

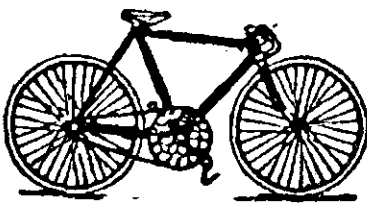
— părți alcătuitoare pentru biciclete —

ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. In urma circulației mari unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus — în mare cu preț original de fabrică. —

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapesta, VIII., József-körut 41.

Filiale : Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuu

Florenthál Vilmos

ciasornicar și giuvaergiu

Segesvár, Beyergasse No 16.

Depozit bogat în toffelul de

ciasornice de aur și argint
precum și ciasornice de metal și nickel.

Articlii de argint de China

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

Reparaturile se ecsecută solid și prompt.

Barabás Gergely

sculptor

în Marosvásárhely.

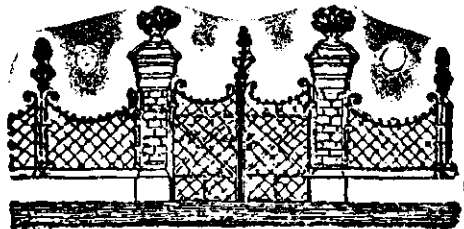
Pregătește pelângă garanție, dușumele artistice, fără crepături și scutite de putrejune, statuete, paravane din gips și asbest, tincueli cu cement și terezo plafoane din asbest, decoruri ex- și interne pentru edificii, din gips, cement, piatră și teracotă, iesle, bazine, din cement și beton, scări, ornamente pentru grădini și grote artistice, fântâni săritoare, știucături pentru boltiturile caselor. Lucrări bisericesti, cum și — statui după fotografie sau original. —

Klein István

Pima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde (madrățe) de oțel pentru paturi și sâte etc.

— Szeged, Kelemen-u. 4. —

Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard delă 30 fileri în sus.

Fabricatele sale în privința durabilităței și a execuțiunei bune, concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. — Prețurile sale sunt cele mai ieftine. — Cu prospecte și cu catalog de prețuri la dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

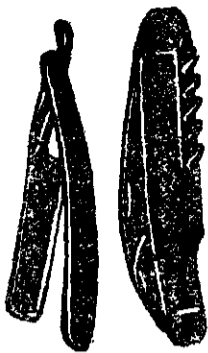
Márton Tamás

atelier cu mașini electrice pentru ascutire artistică și fabricare de cuțite în Marosvásárhely,

Piața Petöfi-tér No 1.

Se recomandă pentru pregătirea și ascutirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascutirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a șase brice, barbierilor le socotesc taxa numai — pentru cinci. —

MEGYERI IMBE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în ALBA-IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFU KESERO

HASZNALATA

Mijlocul de casă patentat — IARBA CUCULUI AMARĂ după o folosință de câteva zile încetează cu totul lipsa de apetit, vomarea, nervozitatea de — stomac, diarea și orice durere de stomac —

Prețul unei sticle mici 80 fill., sticlă mare 2 cor.

Szentgályi Dániel, farmacist, Gödöllő.

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când pe dop și pe acoperiș e patenta »elix fumar. oț.«

Din nici o casă românească
Să nu lipsească!

Doctorul de casă sau DICȚIONARUL SĂNĂTĂȚII.

Impodobit cu 315 chipuri și vorbind despre:

Strictura și funcțiunile organului omului, Medicina uzuală și de urgență, Tot-felul de boale, Accidente, Otrăviri, Asfixii, Epidemii, Contagiuni, Microbi, Nevroze, Ipnotizm, Medicamente, Plante medicinale, Pansamente, Igiena generală, Alimente și băuturi, Locuințe, Îmbrăcăminte, Igiena preventivă, Igiena etăților și prof., orașelor și satelor, Ape minerale, Hidroterapie, Băi, Electricitate, Exercițiu, Gimnastică.

De Doctorul V. Bianu,

medic primar al spitalului I. C. Brătlanu din Buzău. Comandor al ordinului »Coroana României«. Medic major în rezervă.

Prețul 14 Coroane. + (Porto postal 80 fileri.)
Se poate căpăta la Librăria Tribunei, Arad.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măestrii pietrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

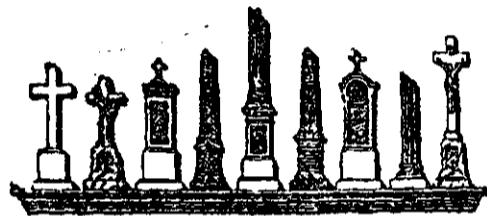
Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

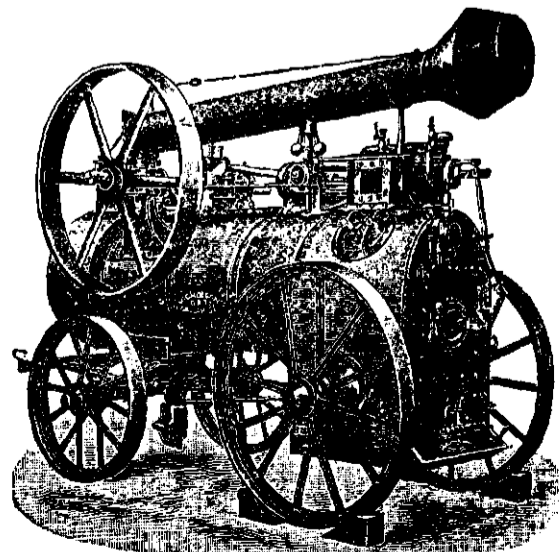
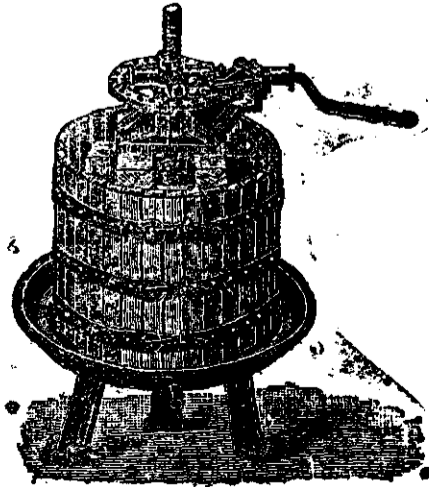
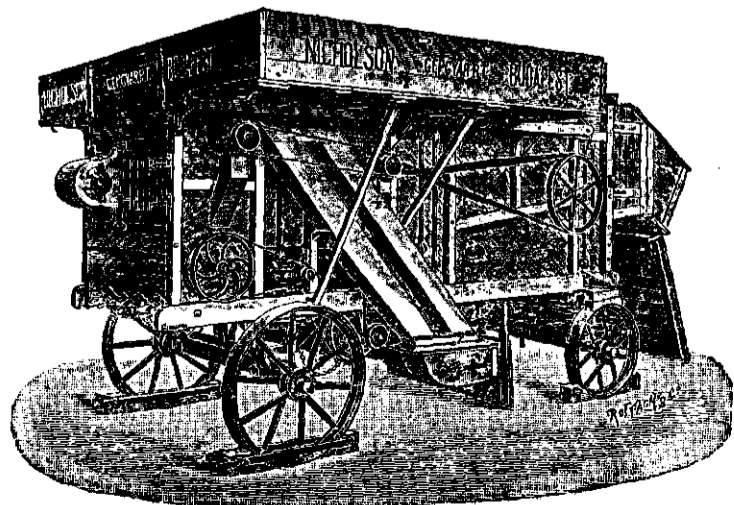
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

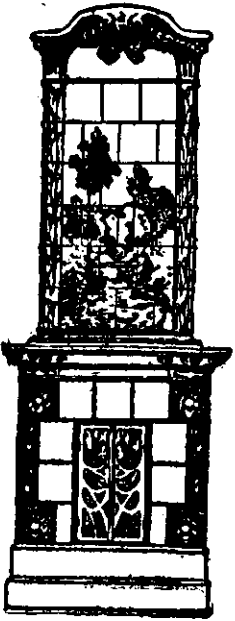
Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și mașini agricole cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trier și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olandez Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpsitorilor auritorilor și lustruitorilor diplomă.

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericești apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericești. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincă merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Construcții de mori.

Efectuește

FABRICA DE MAȘINI MAYER, SOC. ACT.

în Szombathely și Budapest V., Váci-körut 61.

Mașini pentru mori și instalații complete de mori sunt cele mai perfecte! Site, scaune, pentru suluri, mașini pentru curățirea grișului și mașini pentru despoiat de orice sistem și mărime.

Construcții de mori.

Nagy Sándor, sculptor, Arad, Kossuth-u. No 4.

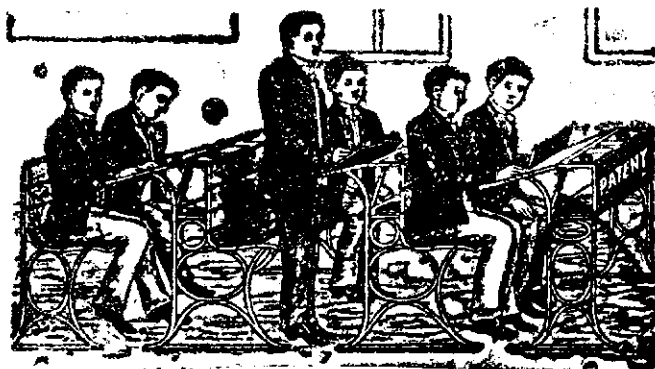
:- In stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz. :-

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, tofelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
bănci higienice de școală
și mobllarea locuințelor, hotelor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din loc și jur, că am înființat în Arad, **Józseffőhersege-ut No 9**, un

nou institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi

bine aranjat și corăspunzător cerințelor moderne de azi.

Praxa câștigată pe acest teren în capitală și alte orașe mai mari ale țării, sunt în stare să îndeplinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur onor. mușterii pelângă serviciul prompt și efeptuirea — cu prețurile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin, al on. public

Cu stimă:

EUGEN JUNCAN.

Comandele din provincie se efeptuiesc prompt.

Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului :: ::

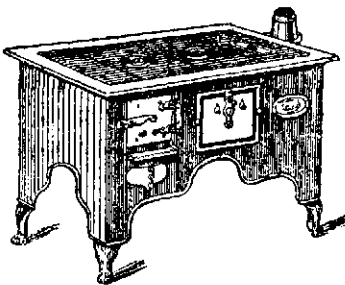
Ifj. Fazakas Ferencz

Szepsziszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primesc și ecsecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta prețurent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște filer) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depuneri încoplate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adică unamile coroane.

Primirea atârână însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Decl. contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul t-se dă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte același la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieșii.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acordă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie primesc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plățile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abziece și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat, la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar inceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olandeză »Algemeene Maatschapij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

»Făgetana«
institut de credit și economii în Facset.

3

Stabilimentul de sculptură în piatră al
Văd. FRANK VILMOS^{NÉ}

Arad, Piața Boros Béni No 2.

Recomandă în atențiunea binevoitoare a onor. public, magazinul său bogat asortat cu

petrii mormântale.

Pentru orientare țin să amintesc că firma aceasta o conduc dela 1882 spre cea mai mare mulțumire a publicului și pe mai departe scopul îmi va fi ca să satisfac stimații mei clienți cu serviciu prompt și cu acurateță. — Garanță deplină dă pentru îndeplinirea oricărei comande măestrul sculptor, conducătorul stabilimentului meu dl Iacob Belloni, care de 42 de ani lucră în bransa aceasta. Rog deci binevoitorul sprijin — și pe mai departe.

Cu tot respectul:

Văduva Frank Vilmosné.

3

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în ulei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor la prețuri.

Atelierul lui WUNDER

Trusouri complete
pentru mirese.

Producțiuni exclusiv
locale și ieftine.

Execuțiile cele mai
simple și elegante.

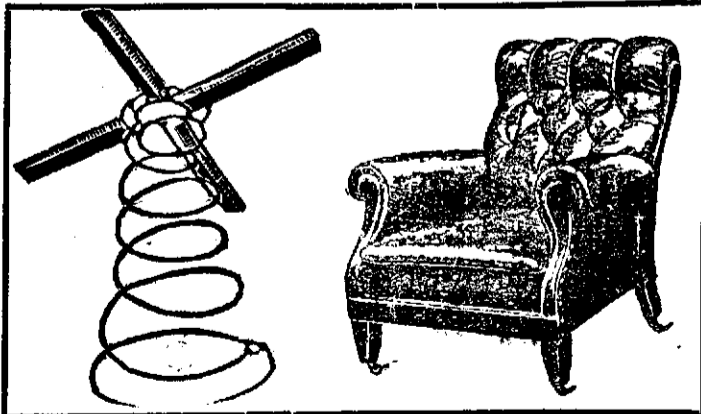
Mobile englezești în
toate culorile.

Garnituri din piele
de animale în culori.

din Timișoara-Cetate

Piața Losoncy-(Dom)-tér 12

:- vis-à-vis de casa comitatului. :-

Prin praxa mea de zece ani în străinătate mi-am câștigat plăcuta pozițiune și pot aduce la îndeplinire toate cererile on. public.

Depozit permanent de
Ottomane și Divane
lucrate solid și ieftin.

Efectuesc orice mobile
și lucrări aparținătoare
— acestei branșe. —

Decorațiuni ocazi-
onale elegante și ieftine

Cornise de aramă
à 5 cor.

Perini patente parisiene
lipsite de moli și de
praf cu prețuri ieftine.

Telefon 126. — Atelier de primul rang. — Execuție modernă. — Telefon 126.